

سیناریو بین سهکتەری ئاڤ و ئاڤرێژیا ساخلەم ل پارێزگەها دهوکی

2018-2023

نوفمبر 2018

Implemented by

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

1.	پۆخته و پەياما سەرمكى	۳
2.	دەست يېڭ	۳
3.	سیناریوین پېشنیارکری:	۶
3.1	سیناریو یا ۱: ھەمى ئاوارە و پەنابەر دى مین:	۶
3.1.1	چوارچىوہ:	۶
3.1.2	کارتىکرن	۸
3.1.3	راسپاردە:	۸
3.2	سیناریو یا 2: ۵۰% ژ ئاوارە و پەنابەر دى زقرنە جەین بنەرەت:	۱۰
3.2.1	سنور:	۱۰
3.2.2	کارتىکرن:	۱۲
3.2.3	راسپاردە:	۱۲
4.	ھەستیارین مەملانى و ھزرکرن رەگەزى:	۱۳
5.	ئەنجامین دوماھیکى:	۱۴
	سوپاسى کرن	۱۵

1. پوخته و پهياما سره کی:

دریژ مېندانا سیناریو یا هاتیه دروست کرن ل دېف بنهرمه کی زانستی بریکا فمولینه کاریکستی کو ب خوقه دگرت پروسیسه کار بفره ه یا بهشار کرن. پیدقی و پیشخمری و گومانین گریدای ب ناقي فیه هاتینه دیار کرن ژ بیرو رایین همهمجور بریکا گریدانا گروپین جودا جودا بین شولمژئ. ژ داتایین هاتینه شلوقه کرن و تیروانینین هاتینه دهر برین، خالا سره کی یا گه هشتا نجامی نهوا کو کار تیکرن ل پلاندانا سیناریو یا کرئ نهوه کو 50% ژ ناواران و پناپران دانهدیار کرن کو حمزا زفرینی بو جهین خو بیین بنهرمت همنه بنتی نهگمر هممی بارودوخ وک ناسایش و خزمهت گوزاری و بزئوین ژیانې بییه گهرنتی کرن. و 50% ژ نهقین دی دئ بیگومان مینن ل پاریزگه ها دهوکی یان دئ خو فیه گوهیزن بو جهین دی. لدویف نهوا اسری هاتیه روونکر و خملاندنا گه مکرنا دانیشوانان ب ریژا 2.9% بو سالا 2023، دوو سیناریو هاتینه دروست کرن.

✓ سیناریو یا ۱: هممی ناواره و پناپران دی مینن.

✓ سیناریو یا ۲: ۵۰% ژ ناواره و پناپران دئ زفرنه جهین خو بین بنهرمت

ب بهرچاف وهرگرتنا فان سیناریو بین ل سهری هاتینه دیار کرن، پیشنارین سره کی بو سهکته ری ناقي و ساخلمییا نافهرووکا دئ هینه دارشتن وک نهقین دیار کرئ:

✓ ژیرخانا ناقي و ساخلمییا نافهرووکا همی پنتقیه بهینه بوژاندن (ترمیم کرن) و بهرره ه کرن، کو بخوقه بگرن تور، بیر، تانکیت ناقا پیس، هتد،

✓ پنتقیه ماستر پلان پتر بهینه نیکرن و باشت کرن ب ریکه کار نیکرگی داکو ب خوقه بگرت پرسا حوکمرانی، بهشار بوونا گشتی و نویخواری.

✓ ریقه برنا تور و دابنکرئی دقیت بهینه باشت کرن، بو نمونه ریقه برنا پهستانی،

✓ دقیت ژیدمرین نوی بین ناقي بهینه دوزین، وک دووباره بکار نیانا ناقا پیس،

✓ ریقه برنا ژیدمرین ناقي دقیت بهینه باشت کرن کو بخوقه دگرت لامرکز بییه، دووباره پیک نیانا دهزگه هین فی سهکته ری، بهیژ کرنا بهشین نافخواری بین ناقي و نافه ریژان،

✓ مهزاختا ناقي پنتقیه بهینه کونترول کرن:

○ پیقه برین ناقي بهینه پیشکیشکر،

○ یاسا و رینما بهینه سهپاندن (دگل پیناسا گومرکی و پاراستنا ژیدمرین ناقي) و جیهه جی کرن،

○ یا پیویسته هوشباری بهینه نافاکر ل ناف خلکی دا،

✓ کارگه ها چارمه سر کرنا ناقا پیس/جیگیر کرنا گمر/نهر دین ته... هتد. پیویسته بهینه نافاکر، بتاییه می ل کمپان (بین کو دشین خزمهتا چندین کمپن ل نیزیک بکن بو نمونه: دوومیز ۱ و ۲، کهمرتو ۱ و ۲، و گوندین لنیزیک).

✓ پنتقیه ناقا پیس بهینه کونترول کرن دگل فالاکرنا تانکین ناقا پیس بشیومک بهردوام دگل دهست نیشان کرنا جهین ریشتنی،

✓ همفکاریا کمرتی گشتی دگل کمرتی تاییه پنتقیه بهینه پیش نیختن،

✓ پهیمه ندین ریک و پیک نافهرا گروپین شولمژئ بو نمونه بهخشر و ریکخواری نه حکومی و دهزگه هین میری دقیت بهینه باشت کرن،

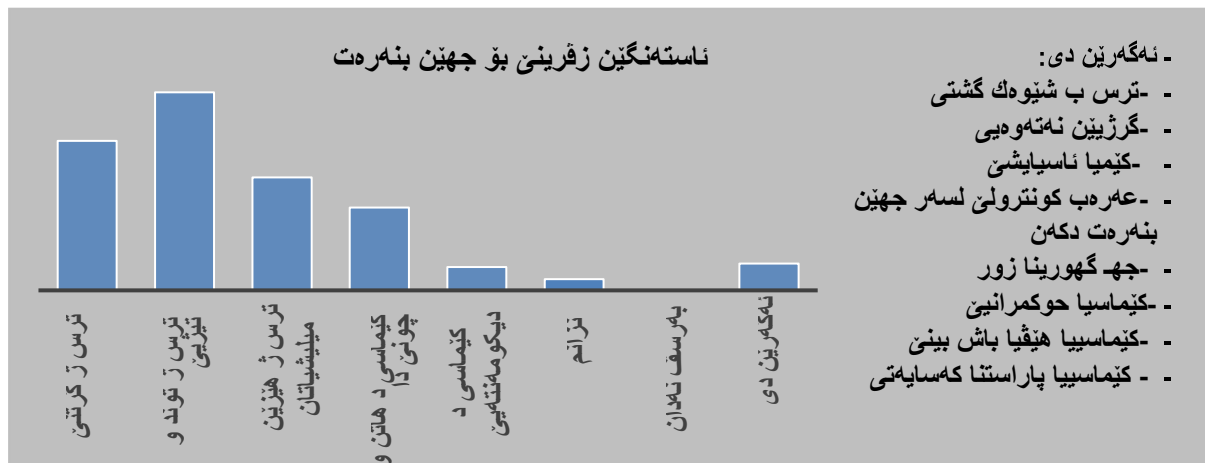
✓ بهردوام بوون ب بهخشینا پالیستییا دارایی بو ناواره و و پناپران دهوکی برییا گوملهگه ها نیفدهولمتی و دهزگه هین میری.

2. دهست پیک

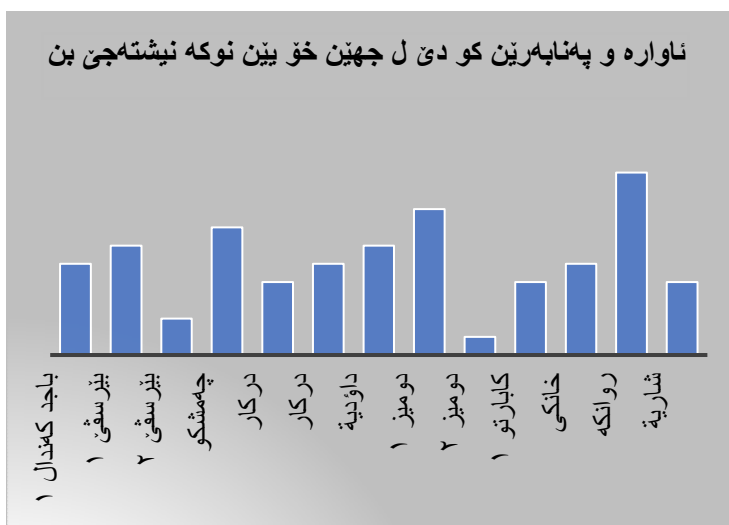
ژمارا دانیشوانین پاریزگه ها دهوکی یاکو پیک دهیت ژ ۱،۵۵۷،۰۲۱ کسان، پتری ژ ۶۰۰،۰۰۰ ناواره و پناپران بخوقه دگرت (کو دبیه ۲۸% ژ سرجمی دانیشوانین پاریزگه ه). ناواره و پناپران ل پاریزگه ها دهوکی بیته هاتینه بهلاف کرن ل سر چار قمزاین پاریزگه ه: زاخو و دهوک و سیمیل و نامیدی. ریژا 35% ژ وانا دناف ۲۱ کمپان دا دژین و پشت بهستنی ب خزمهتگوزاری بین ناقي و نافریژا ساخلمی دکن. ریژا 65% یا مایی دناف جفاکی نافخواری دا دژین و پشکدارن د خزمهتگوزاری بین وانا. گهلهک ژ سمته برین قمزایان و ناحیان و گوندان دنان ژ لاوازییا بخوقه گریدانا توران وکهمیا بهردوام بوونا دابین کرئی و کهمییا فشارا (پهستان) و کوالیتیها کیم یا ناقي.

دهینه تهخمین کرن کو پتر ژ ۶۰% ژ ناقا دهینه دابین کرن ناهینه هژمارتن ژ بهر بکار نیانا نه یاسایی و ژ بهرچوونی (تسرب). هیچ ژ جهین نیسته جیوونا مروقان ل دهوکی بنگه هکی دروست یی چارمه سر کرنا ناقا پیس نینه، کو دبیه نهگهری مهترسیین تیکه لبوونا ناقا پیس دگل ژیدمر و تورین ناقا فمخارنی. د پتریا کهمسان دا نه ناقا پیس و نه ناقا پیساتی (ناقا توالیتا) نا نینه چارمه سر کرن و راستهوخو دهینه رشتن د ناف ژینگه ه دا ب دریژا یا ۳ هتا ۱۵ کیلومهتران دوویر ژ باژیران و کهمپن

ئاوارە و پەنابەران. ژبلی کەمپا شارپیا و کەمپرتوو، ل کەمپا شارپیا، ئاڤا پپس و ئاڤا پپساتی دهنه چارەسەر کرن ژبەری ریشتنی، بەلێ ل کەمپا کەمپرتوو، ئاڤا پپس دگەل ھندەك ئاڤا پپساتی دهنه چارەسەر کرن. ئاوارین کەمپا چەمشکو و پەنابەرین کەمپا دومیز ریژمیا پتریا ئاڤا پپس ل دەف وان ھەمە ژبەرکو ئەو ھەردوو کەمپە پترترین ریژمیا دانیشوانان بخۆفە دگرن. سەبارەت ب ھەمزا زفرینا ئاوارە و پەنابەران بۆ جەھێ خو ەیی ەنەرەت، ھاتنە دەربرین کو خو ئەگەر رەوشا ئاسایشی ژێ بەھتە جیگیر کرن، ژمارەکا زور یا وان ھەمزا زفرینی نینن ژبەر وان دەلیڤین ئابووری بۆ وان ھاتنە داہین کرن ل دھوکی. ژبەر ھەبوونا پەیمەندی جفاکی یین باش دگەل خەلکی ناڤخوو و ھەبوونا ھەستی میڤانداری و بخیرھاتی ژ لای خەلکی ئەگەرەکی دیبە کو ئاوارە و پەنابەر ھەمزا زفرینی نەم بوجھی خو ەیی ەنەرەت، تێتە بەرچاڤ وەرگرتن کو چ پێشکەفتن بۆ ئاسایشی یان پیکول بۆ جیگیرکنا بارێ سیاسی و دووبارە بنیاتنانی ناھتە دیتن ل جەھێ وان یین ەنەرەت. ئەڤە یا ھاتنە پشت راست کرن ب گەلەك راپورت و ڤەکولیان.

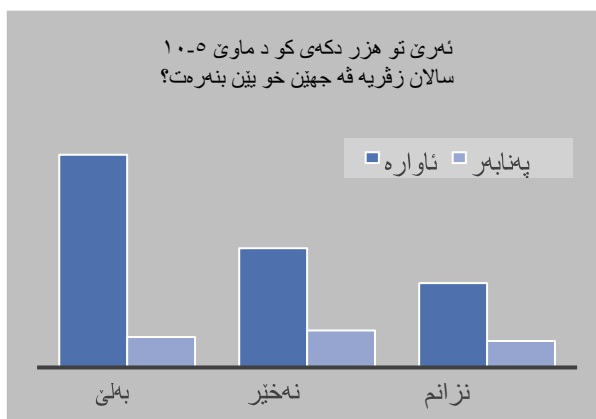

وێنێ ١: ناستەنگین زفرینی بۆ جەھێ ەنەرەت

ب درێژایا ڤەکولینی، پتریا خیزانین ئاوارمیان ھەمزا خو دانە دیار کرن کو پتر زانیاری ھەم ل دور خزمەت گوزاریین ەنەرەتی و ئاسایش ل جەھێ وان یین ەنەرەت و ملکین وان یین کەسایەتی و ژیدەرین ژیانێ یین دشیان دا بەری بریارا زفرینی بدەن. ئەڤ نەخشە کەمپین ئاوارە و پەنابەران دیار دگەت یین کو خەلکی وانا دیارکری کو ھەمزا دگەن بمین ل جەھێ خو ەیی نوکە و ھەست ب ئارامیا نیشەجی بوونی دگەن.

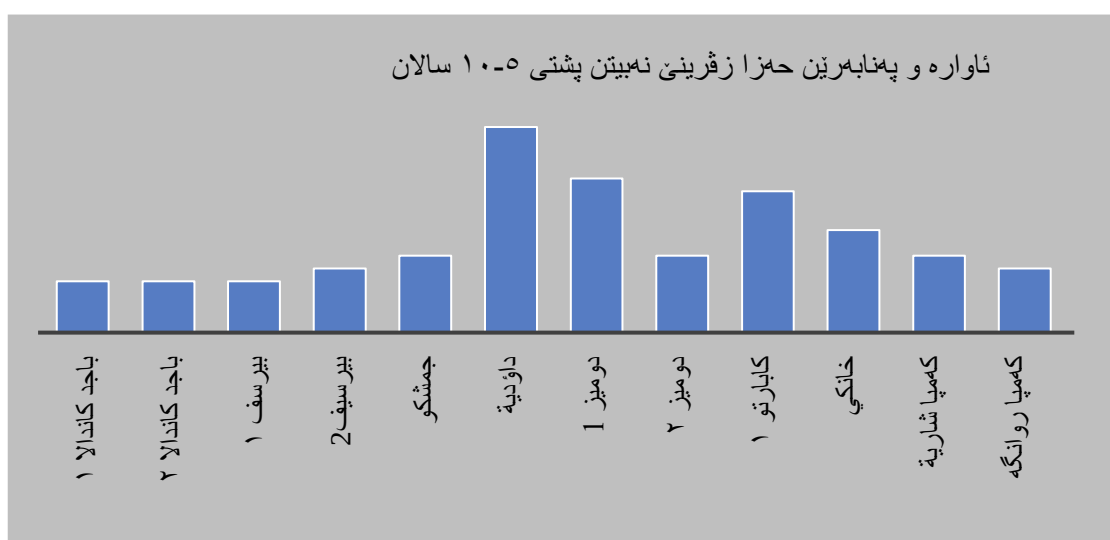
خشتی کاتی یی زفرینی یی جیوازه ل دیف جهی بنهرت یین برسفداران. ۴۹٪ ژ خیزانین ئاوارمین ناف کمپان دان دژین پلانا خو یا زفرینی دناف ۵ بو ۱۰ سالان دیار کرن دی کهمیسی دا کو جهین واد ئارام و پاراستی و ب سیاسی جیگیر بیت دگمل ههبوونا خزمهتگوزاریان و ب ئابوریه پیشکفتی بیت. ۳۰٪ ژ وانا نازقرن پستی ۵ تا ۱۰ سالان و ۲۱٪ ژ خیزانین ئاوارمین نهمزانین کو دی زقرنه کیفه. سهبارمت ب پهنابهران، ۳۲٪ ژ وانا گوتن دی زقرن و ۴۰٪ گوتن نهم نازقرن و ۲۸٪ نهمزانین کو دی زقرنه کیفه. نهفه دیار دکمت کو پتريا پهنابهران نازقرنهفه. ژ بو مهرما فی فهکولینی، هاتیه تهخمین کرن کو ل دیف نهمامین ل سهری و گلهلهک فهکولینین دی کو بریزهیا ۵۰٪

وینی ۳: خشتی کاتی یی حمزا زفرینی

ژ ئاواره و پهنابهران نازقرنه جهین خو یین بنهرت.

نهفه نهخشی ل خوارئ دیار کری دیار دکمت وان کمپین پتر حمز هه یی کو نهزقرن و لجهی خو یی نوکه بمین.

وینی ۴: جهی کمپین ئاواره و پهنابهرین حمزا زفرینی نهییتن پستی ۱۰-۵ سالان

نهو ئاواره و پهنابهرین دناف کمپان دا دژین ل پاریزگهها دهوکی کیمترین ریزهیا خیزانان دیار کرن ژبو زفرینی. ههروهمان دناف گلهلهک خیزانین ئاواره و پهنابهران نهوین حمزا زفرینی دیارکری، پتريا نیفا وان نهمزانین د کیش دهمی داده زقرن و دبیته نهگهرئ پتر گومانا هاتن و چونا وان کهمسان.

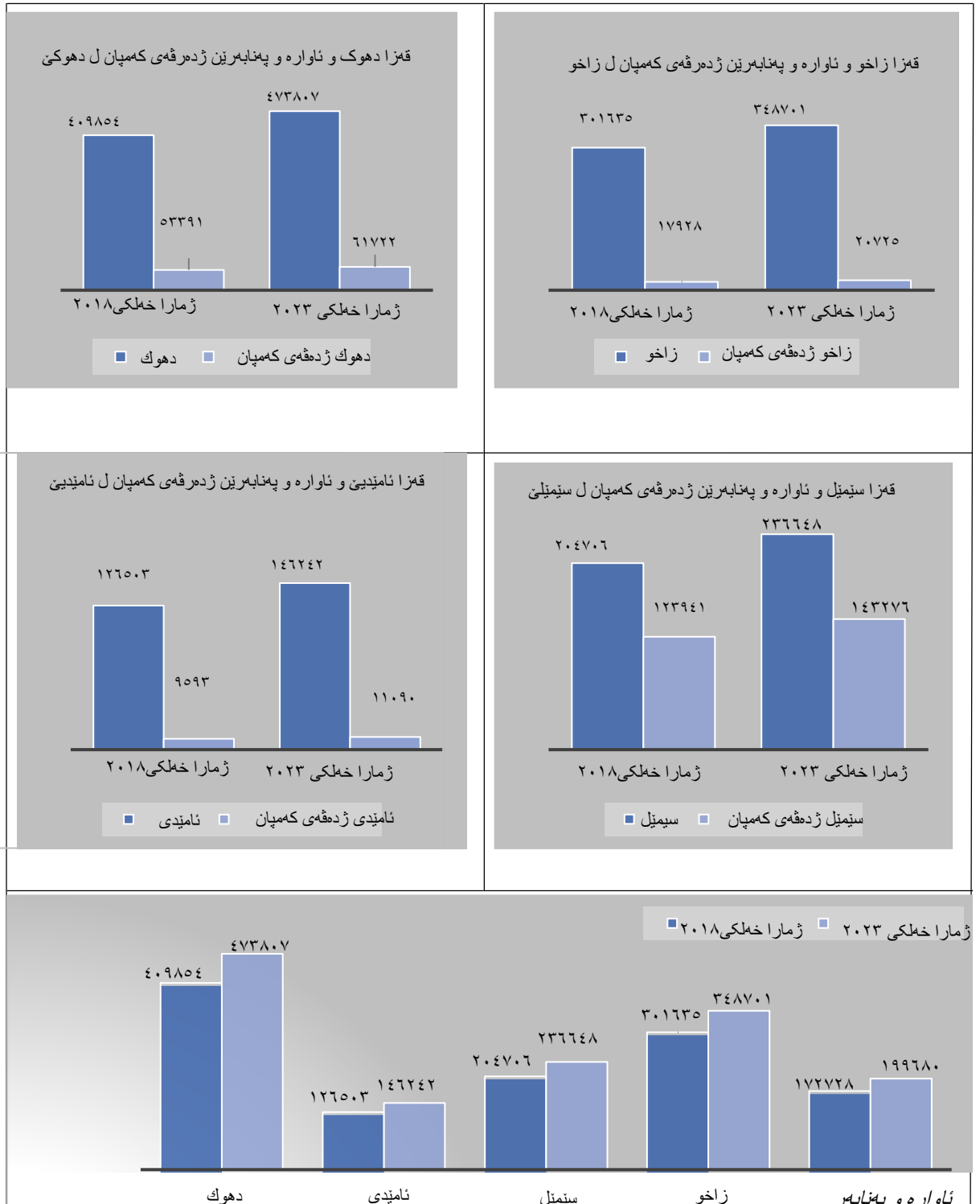
ومسا ژ ی هاته دیارنکرن کو هندهک جیوازیین جیوگرافی ههنه دنافهرا ئاواران و پهنابهران چنکو کیمترین ریزه ش خیزانین ئاوارو و پهنابهرین دناف کمپان دا حمزا زفرینه ههبول وان وان کمپین مهن یین نیزیکی باژیرین مهن ومک کمپا دومیز ۱ (کهمپا پهنابهران) و کمپین خانگی و شاریه و بیرسقی ۱ و چمشکو و کهمرتو و داوودحیا کو کمپین ئاوارا نه کو نهفه دیارو لدهف وان و د نیزیکن ژ باژیرین نیزیکی.

3. سيناريون پيشناركرى:

3.1 سيناريو 1: همى ئاواره و پەنايەر دى مېن:

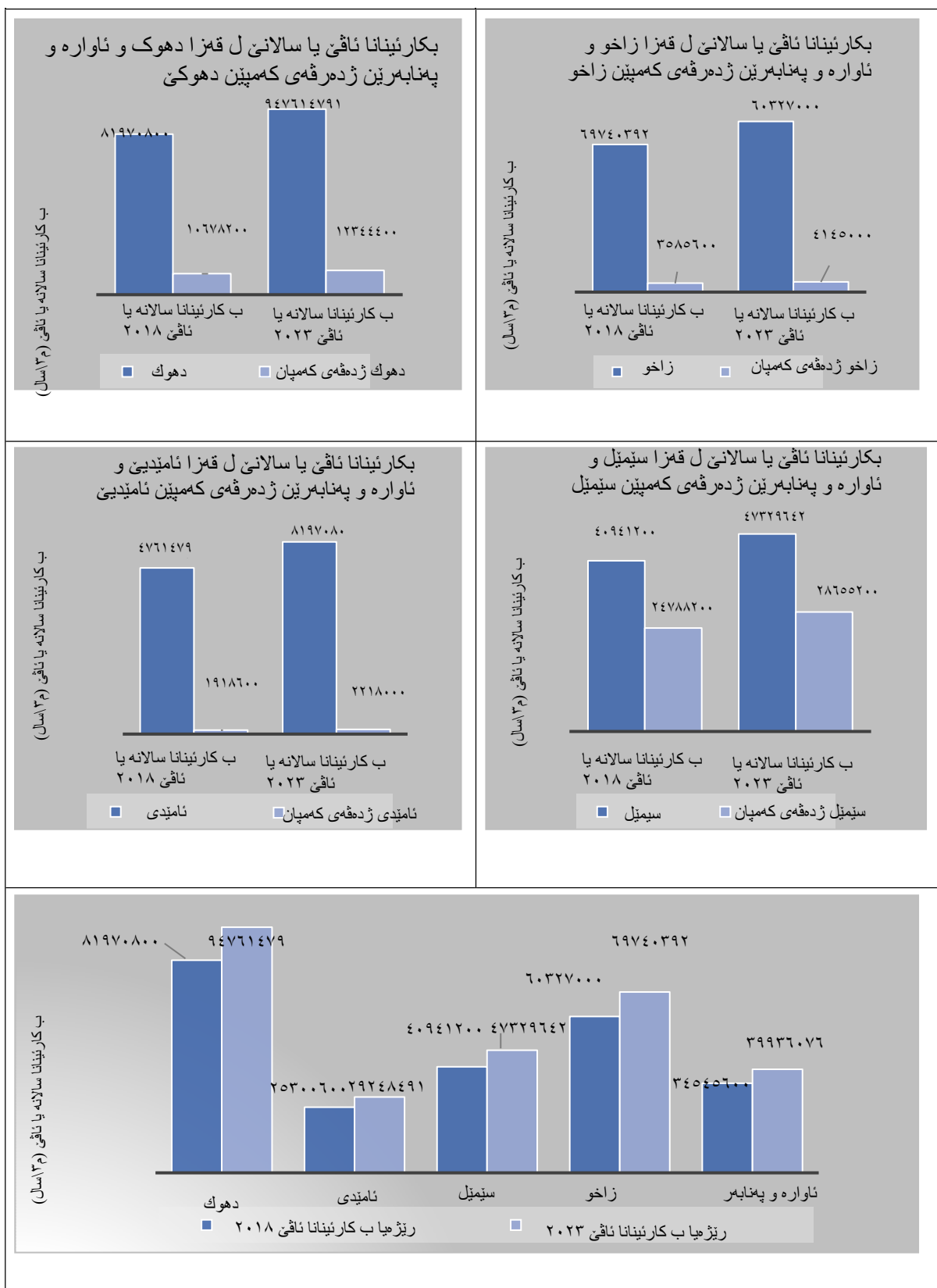
3.1.1 چوارچىوہ:

ئەف سېنارىو بە پېشېنى دكەت كو همى ئاواره و پەنايەر دى مېن ل پارىزگەھا دھوكى. ژمارا كەسان د ھېتە پېشېنىكرن كو نىزىكى ۱۹۹۹۶۵۵ بن ل سالا ۲۰۲۳ (زىدەبون ب رېژميا ۲۸٪).

وېنئ ۵: رېژميا زىدەبون خەلكى ئەگەر همى ئاواره و پەنايەر بېمېن

زېډمبونو همولاتيا دبېته ئىنجامى زېډمبونو مېزاختنا ئاڧى و دهمان دهمدا زېډمبونو داخازيا لسېر دابېنكرنى. تېكرا مېزاختنا ئاڧى دبېته پېشېبىنى كرن كو برېژا 15.8% ل قەزايان ل 2023. ل 2023، دابېنكرنا ئاڧا پاڅر بو ههمى ئاكنجېبېن پارېزگهها دهوكى (بونموونه ناوارة/پېنابېر) (2,285,500 كس)، دهوك دى پېدڧى ب دابېنكرنا تېكرايى 457,100,000 م ۳ بو هس سالهكى، لى دنوكهدا بىتې تېكرايى 399,931,156 م ۳ دهېته دابېنكرن كو د ئىنجامدا 57,168,844 م ۳ بو هس سالهكى كېمه

3.1.2 کارتی کرن

ٺهگر بهردمستكرنا نوڪه بمينيت بو ه
سائين بهيت، ده ڪيماسي همببتن ب
٢٣٣٧٣٤٤ لتر بو هر ڪسهڪي دروڙي
دا.

نېگمړ ئاواره و پېنابېر بمئڼن، دقېت ناستی
ژيانا وان بهيټه پېشځيخستن و دقېت ئاف بو
وان بهيټه دابېن کرن (۱۲۰) لټر بو همر
کېسېکې د روژي دا) کو دبېته نېگمړی
کېماسی ب ریژمیا ۸۸۴۹۷۸۲ لټر به همر
کېسېکې د روژي دا.

وینی ۸: کیماسیا ئاقی ئهگهر ئاواره و
پهنا بهر مان دگهل زیډمبونا ریژمیا
بهر دهستکرنی.

ژ لایئ ئافرێژیا ساخلەم فە، گەلەک مەترسی هەنە بو ئاخێ و ئافا سەر زەفێ و کوالیتیا ئافا بن زەفێ و هەر وەسا مەترسی هەنە بو مەروفا.

3.1.3 راسیارده

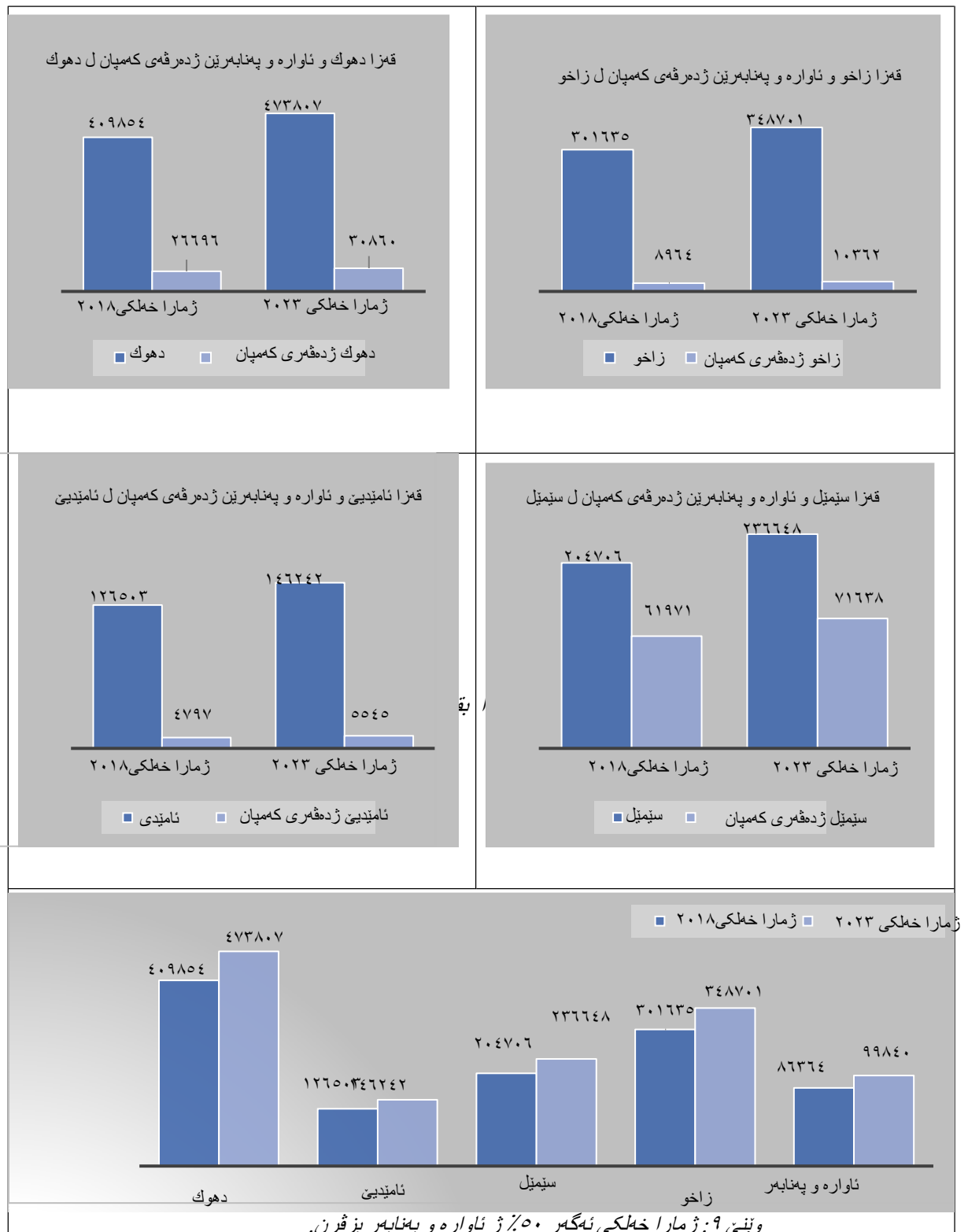
- 8

- بەشىن نافخويى يېن ئافى و ئافىزان،
- ✓ مەزاختا ئافى پىنقىيە بەيتە كونترول كرن:
- پىقەرىن ئافى بەيتە پىشكىشكرن،
 - ياسا و رىنما بەيتە سەپاندن (دگەل پىناسا گومركى و پاراستنا ژىدەرىن ئافى) و جىيەجى كرن،
 - يا پىويستە ھوشبارى بەيتە ئافاكرن ل ئاف خەلكى دا،
- ✓ كارگەھا چارەسەر كرن ئافا پىس/جىگىر كرن گەر/نەردىن تەر... ھتە. پىويستە بەيتە ئافاكرن، بتايىبەتى ل كەمپان (يىن كۆ دشىن خزمەتا چەندىن كەمپىن ل نىزىك بكن بو نمونە: دوومىز ۱ و ۲، كەمەرتو ۱ و ۲، و گوندىن لنىزىك).
- ✓ پىنقىيە ئافا پىس بەيتە كونترول كرن دگەل ئافاكرن ئافا پىس بىشومەك بەردەوام دگەل دەست نىشان كرن جەين رىشتى،
- ✓ ھەفكارىيا كەرتى گشتى دگەل كەرتى تايىبە پىنقىيە بەيتە پىش ئىخستى،
- ✓ پەيوەندىين رىك و پىك ئافبەرا گروپىن شولەزى بۆ نمونە بەخشەر و رىكخراوین نە ھكومى و دەزگەھىن مىرىي دقەت بەيتە باشتى كرن،
- ✓ بەردەوام بوون ب بەخشىنا پالېستىيا دارابى بۆ ئاوارە و و پەنابەرىن دھوكى برىيا گومەلگەھا نىفدەولەتى و دەزگەھىن مىرىي.

3.2 سيناريو 2: ۵۰٪ ژ ناوړه و پېنابېر دې زفرنه جهين بنهرت:

3.2.1 سنور:

ځه کولین دیاردکمن کو ټگهر همدی مېرچین ئاساییش و خزمهتگوزاریی بهینه دانان ل جهین بنهرت، دې نهزیکي ۵۰٪ ژ ناوړو و پېنابېر زفرنه ځه د ماوئ ۵ سالیئ بهیت دا. ۵۰٪ بین ماین دیار کرن کو جه جاران نا زفرنه ځه. ټف سینرایویه ریژمیا ۵۰٪ ژ وان ناوړه و وېنابېران دیاردکمت دگل زیدېبونا ژمارا خملکی.

خو ئمگەر ۵۰٪ ژ ئاواره و پەنابەر بۇقۇن، بەلۋى زېدەبونا ژمارا خەلکى دە بېتە ئمگەر زېدەبونا ب کارئینانا ئاقى و ل ھەمان دەم دا زېدەبونا داخووزيان. د ھېتە پىسبىنکەرن کو رېژميا زېدەبونا ب کارئینانا ئاقى زېدەبىت ب ۱۴.۸٪ ل قەزايان ل سالا ۲۰۲۳. ل سالا ۲۰۲۳ دقېت ئاقا پاقر بھېتە دابىن کرن بو خەلکى پارېزگەھا دھوکى (دگەل ئاواره و پەنابەرمان) کو به گەھنە ۱۸۹۹۸۱۵ کەسان. دھوک دقېت نيزىکى ۳۷۹۹۶۳۱۱۸ م ۳ يىن ئاقى دابىن بکەت ھەر سال، و رېژميا نوکا دگەھىتە ۳۲۸۶۷۶۶۰۰ م ۳ سالى دا، کو دىبېتە ئمگەر داخووزيەکا ۵۱۲۸۶۵۰۸ م ۳ يىن ئاقى.

وتىنى ۱۰: ب کارئینانا ئاقى

زېدەبونا ژمارا کەسان دە ھەروەسا بېتە ھوى زېدەبونا دروستکرنا ئاقا پىس و ئاقا پىساتىي (ئاقا توالىتى).

3.2.2 کارتیكرن:

كارتیكرنا سهرمكى يا قى سىنار یوئى دئ بیتە زیدەبونا سفك یا پیتقیین خزمەتین ئاف و ئافریژیا ساخلمى. بەلەب چاۋەرگرتنا كىم خزمەتكرنا كەسانىن نوكلەل كەموان دژىن، دقتىن بىر بەهینە دانان یانژى رىككىن دى بەهینە دىتن دا كو پیتقیین خەلكى جەبەهین. ھەروەسا بىناسازىيا نوكلە بەردەست دقتى بەهینە پیتقیىخستىن و مەزىنكرن. دگەل ھندى، چىدبىت ھارىكارىين مروفى ژ ئاوارە و پەنابەران بەهینە قوت كرن ژبەر فشارا كول سەر دەرگەھىن مىرى ھەى.

3.2.3 راسپاردە:

- ✓ رىكستىن و جەگوارتتا كەمپان لدويف پىندقىين جوگرافى و ئىكگرتتا كەمپان دەر بارەى دابەشبون جفاكى و ئىكخستى ئاوارە و پەنابەرىن كول ئاف جفاكا مېفاندار دژىن.
- ✓ ژىرخانا ئافى و ساخلمىيا ئافەرووكا ھەى پىتقىيە بەهینە بۆژاندن (ترمىم كرن) و بەرفرەھ كرن، كو بخۇفە بگرن تۆر، بىر، تانكىت ئافا پىس، ھتە،
- ✓ پىتقىيە ماستەر پلان پتر بەهینە نىكرن و باشتى كرن ب رىكەكا ئىكگرتى داکو ب خۇفە بگرت پرسا ھوكمرانى، بەشداربونا گشتى و نوپخوازىي.
- ✓ دقتى ئاوارە و پەنابەر بەهینە پشكدارىكرن دناف نوژەنكرنا خزمەتین كول جەئى نشتەجىبونە دھینە كرن دگەل دانا پارەى.
- ✓ رىفەبرنا تۆر و دابىنكرنى دقتى بەهینە باشتى كرن، بۆ نمونە رىفەبرنا پەستانى،
- ✓ دقتى ژىدەرىن نوى بىن ئافى بەهینە دۆزىن، وەك دووبارە بكار ئىنانا ئافا پىس،
- ✓ رىفەبرنا ژىدەرىن ئافى دقتى بەهینە باشتى كرن كو بخۇفە دگرىت لامەركەزىيەت، دووبارە پىك ئىنانا دەرگەھىن قى سەكتەرى، بەهز كرن بەشىن نافخوىي بىن ئافى و ئافەرىژان،
- ✓ مەزاختا ئافى پىتقىيە بەهینە كونترول كرن:
 - پىفەرىن ئافى بەهینە پىشكىشكرن،
 - ياسا و رىنما بەهینە سەپاندن (دگەل پىناسا گومركى و پاراستنا ژىدەرىن ئافى) و جىبەجى كرن،
 - يا پىويستە ھوشيارى بەهینە ئافاكرن ل ئاف خەلكى دا،
- ✓ كارگەھا چارسەر كرن ئافا پىس/جىگىر كرن گەر/نەردىن تەر... ھتە. پىويستە بەهینە ئافاكرن، بتابىەتى ل كەمپان (بىن كو دشىن خزمەتا چەندىن كەمپىن ل نىزىك كەم بۆ نمونە: دوومىز ۱ و ۲، كەمەرتو ۱ و ۲، و گوندىن لنىزىك).
- ✓ پىتقىيە ئافا پىس بەهینە كونترول كرن دگەل ئافاكرنا تانكىن ئافا پىس بشىوەك بەردەوام دگەل دەست نىشان كرن جەئىن رىشتى،
- ✓ ھەفكارىيا كەرتى گشتى دگەل كەرتى تابىتە پىتقىيە بەهینە پىش ئىخستى،
- ✓ پەيوەندىين رىك و پىك ئافەرا گروپىن شولەژى بۆ نمونە بەخشەر و رىكخراوین نە ھكومى و دەرگەھىن مىرىي دقتى بەهینە باشتى كرن،
- ✓ بەردەوام بوون ب بەخشىنا پالېستىيا دارابى بۆ ئاوارە و و پەنابەرىن دھوكى برىيا گومەلگەھا نىفدەولەتى و دەرگەھىن مىرىي.

4. ههستیاریین مملانی و هزرکرنا ره گهزی:

ٺٺو ٻواريٺن ڪو ڊڄنہ ڊ بانڊورئ ڪمبونائافي يان رڙي ڪمبونائوالبٽيا ٺاڦي ڊ بن مئٽرسبي ڊان ه. پٽڦي هميه تيگههسٽن هميبٽ ڊر بارهه ي گرنگيا همسٽراٽيٺن ململائيٺ ٺاڦ بناغا ڪاري ڊا ٻو همي پروڙه و ڪاران. لوها ڊڦيٺ ٺاڦ بنهمايٺن پيشانڊانا رئ ٻوٺنه ڊانان:

- ✓ پروسیسها هفتبشیگرن
- ✓ یهک لایمن کرنا ئهکرهان و ئاریشان و تئگههشتنان
- ✓ راستیخوازی د بوارئ نهجتهرا و ئاریشان دا.
- ✓ روونی.
- ✓ ریز بو ملکیهتا خهلکی د کاتی ململانییان دا و دهوروبهران
- ✓ بهرپرسیارتهی بو کارین تاکه کهسی.
- ✓ هاوبهشی گرن و ریکخستن.
- ✓ تهواوگرن و ئیکگرتن.

و مسأله دېاره ژۍ کو نافرمت پټر یا د بهشداره د ریځمېرنا نأفۍ دا ل کمپان، لخوا دقېت بېنا دانان و مک ئمجتړین سمرمکی د کاتۍ دانانا بریاران ب نأفۍ قه گریدای.

د ههمان رېک دا دقېت کار همیت بو قوناعین پشستی دانانا یاساین ب کارنئان و ریځمېرنا نأفۍ.

وان ژۍ رول یې همی د جاقدری کرنا بیقمړین پاراستنا نأفۍ.

نَافَرَت دَقِيتَ بَهِيْتَه مَهْشَق كَرَن دَنَاف هَمِي بَوَارِيَن رَمَكْخِري وَ تَهْكَنيكي وَ رِيْقَهْبراتي يِيَن گَرِيْداي ب رِيْقَهْبرنا نَافَا دَنَاف كَوْمَلْگَهْهِيْ دَا هَمِي وَ رَوْلِيْ وَان بَهِيْتَه ب هِنِز كَرَن.

5. نه‌نجامين دوماهيكي:

- هر کمپهک بکار هينهري ژيدهرين سروشتي يه ب سهر نه‌نجامي فهرمان خويهي و چالاکيځن خه‌لکي دناڤدا دژيت. کمپ دي شين بهايي فهرمانان کيمپهک ب ريکا:
- ✓ کيمکرنا ب کار هينانا وزئ و ئافي.
 - ✓ دوباره ب کار نينانا ئاڤا پيس.
 - ✓ پيشنخستن و جيبه‌جپکرنا پلانين ئاسايشا ئافي.
 - يا گرنگه شيان بهينه دانان لسهر بناغي بوارين ب ئافي و ريفهرنا ئافي ب بهردوامي ڤه بهينه گريدان. پستي شيکارکرنا رهوشا ئافرشتنا ساخلم ل هر شوين و کمپهکي دا و شيانين خه‌لکي هاتنه ديارکرن، دقيت شيان بهينه دانا لسهر رينين خواري:
 - ✓ ريبازا ب کار نينانا ژيدهرين ئافي ب شپومکي ب بهردوامي.
 - ✓ ريکين کيمکرنا بهرزهبونا ئافي و بلندکرنا ناستي ب کار نيناني.
 - ✓ دوباره ب کار نينانا ئاڤا پيس بو تواليت و ئاڤداني.
 - ✓ پاراستنا ئافي.
 - ✓ کومکرنا ئاڤا باراني ب تايييت بو مهرمين ئاڤداني.
 - ✓ تيگه‌هشتنا ناسته‌نگين دکهفته بهرامبر خوشيا کومهلگه‌هي ژ لايي گهورينا ههوايي و دانان ريکان بو بهرامبربون و کيمکرنا وان مهرسيان.

سوپاسی کرن

ټهف سیناریو په هاته بالېشتیکرن ب ریکا دکتور مصلح دھوکی (سروکی زانکویا دھوکی و ریکخه تی می) و پیکدهنت ژ دکتوره نسرین بهرواري (ریبهر تی می و دانمرا سهرکی) ب ههقیهشیا دکتور ژیان هسههپور، دکتور نهشوان شهوکهت، دکتور شهوکهت کوچهری، دکتوره مهاء الغبان و ب هاریکاری ژ لایئ سیدایی حسین حمید، ست نویفان نیچیرفان، سیدایی فهژین کاوا، سیدایی جمیل حسن، و سیدایی مجید ارشد.

دهستهیا حواندن و کار و بارین مروقی (BRHA) دقتت سوپاسی پشکشی GIZ بکهت بو هاریکاری وان یا بهردوام ب تاییهتی ست ټهگنیسزکا سامولئی و ست. کونستانز وهیمان بو ریبراتی وان و هاریکاری تهکنیکی.

ههروهسان ټهف رهکخراو و کهسانین دیارکری ههقیهشی کرن د بواری پشقهبرنا فی ټهکولینی:

وهزیرئ شارهوانی و گهشتیاری ل ههریما کوردستانی

ریقهبرئ ریهبریا ټاف و ټافریژیا ساخلم ل دھوکی

ریقهبرئ ریهبریا ټاف دھوکی

ریقهبرئ ریهبریا ټافا دهوروبهرین دھوکی

ریقهبرئ ریهبریا ټاف و سولینا ل دھوکی

ریقهبرین دی بین پاریزگهها دھوکی

ریقهبرین کهمین ټاواره و پهنابهران

UNHCR, UNICEF, و ریکخراوین لسمر سهکتهری ټاف و ټافریژیا ساخلم شولدکمن.

گلهک کهسان ټیکرن ب رییا ههقیهشینان و وورکشوپان و پهیوهندیین ټهکترونی.

سوپاسیهکا تاییهت بو قوتابین قوناغا دووی (۲۰۱۷-۲۰۱۸) بین کولیژا پلاندانانا جههکی ل زانکویا دھوکی کو پشکداربون د کارین فیلدی دا دناقبهرا ههقی چوار بو ههقی پینج یا سالا ۲۰۱۸.